

Daniel Defoe és Jonathan Swift

A MODERN POLGÁRI REGÉNY ÉLETRE KELTŐI

1. A regény műfajának közkedveltségét az is kifejezi, hogy számos válfaja jött létre. Ezek közül többet felsoroltunk. Írj mindegyikhez egy példát eddigi tanulmányaid és olvasmányélményeid alapján! Az internetet is segítségül hívhatod!

a) családrégény: Thomas Mann: **BUDDENBROOK-HÁZ**

b) történelmi regény: Walter Scott: **IVANHOE**

c) fejlődésregény: Goethe: Wilhelm **MEISTER TANULÓÉVEI**, Rousseau: **ÉMILE VAGY A NEVELÉSRŐL**

d) tézisregény: Voltaire: **CANDIDE VAGY AZ OPTIMIZMUS**

e) államregény: Swift: **GULLIVER UTAZÁSAI**, Voltaire: **CANDIDE VAGY AZ OPTIMIZMUS**, Bessenyei György: **TARIMÉNES UTAZÁSA**

f) kalandregény: Verne: **SÁNDOR MÁTYÁS**

g) pikareszk (utaztató regény): Voltaire: **CANDIDE VAGY AZ OPTIMIZMUS**, Nyikolaj Vasziljevics Gogol: **HOLT LELKEK**, Mark Twain: **HUCKLEBERRY FINN KALANDJAI**, Jack Kerouac: **ÚTON**

h) ifjúsági regény: Molnár Ferenc: **A PÁL UTCAI FIÚK**

2. A 2012-es Libri-szavazás hat kategóriájának első helyezettjeit olvashatod a következőkben!

a. *Párosítsd a címeket és a kategóriákat!*

b. *Állítsd össze a saját toplistádat! Adj meg legalább hat könyvből álló listát! Első helyen szerepeljen a legkedvesebb! Segítségül elmondjuk, hogy a klasszikus is szépirodalmi szöveg. De most olyan művet jelölünk vele, amely klasszikus abban az értelemben, hogy hosszú ideje mindenki által ismert és közkedvelt!*

a)

szórakoztató irodalom:

szépirodalom:

gyermekirodalom:

ismeretterjesztő irodalom:

gasztronómia:

klasszikus irodalom:

S.Ö.R. *Shakespeare* ÖSSZES RÖVIDÍTVE

Örkény István: **ÁPRILIS**

Leiner Laura: **A SZENT JOHANNA GIMI 7. – ÚTVESZTŐ**

Kádár Annamária : **MESEPSZICHOLÓGIA**

Horváth Eszter: **DESSZERTÓRÜLT**

Fekete István: **TÜSKEVÁR**

b)

Nem létezik rossz megoldás! Itt a te kedvenc könyveidről van szó, a lényeg, hogy rangsorba kell állítani közülük hatot. Vajon mi lehet nálad az első helyezett?

3. *Ha egy napon lakatlan szigetre vetődnél, te hogyan laknád be? Írd le, milyen lenne ott az élet! Mivel foglalkoznál, lennének-e lakótársaid? Fogalmazd meg válaszod 15 mondatban!*

A feladat kidolgozása akkor jó, ha eléri a kívánt terjedelmet, és a megadott témáról szól. Igazából nincs rossz megoldás, csak hagyatkozz bátran a fantáziádra! Most itt a lehetőség olyat alkotni, ami számodra tökéletes!

4. *Defoe **ROBINSON CRUSOE** című regényében Robinson megment egy férfit, akit kannibál társai meg akarnak ölni. Pénteknek nevezi el. Az alábbi részletek a kettejük találkozását követő napokba engednek betekintést. Válaszolj a részlet kapcsán felmerülő kérdésekre!*

a) Milyen ember volt Péntek a találkozás előtt?

Péntek civilizálatlan vademberként élt. Nem hordott ruhát, tápláléka emberhús volt.

b) Milyen emberré vált Péntek Robinsonnal való találkozását követően?

Robinson ugyanolyan civilizált embert farag belőle, mint önmaga. Ruhát ad rá, leszoktatja az emberhúsról, angolul tanítja és munkára sarkallja. Végül még a keresztény vallás tanaival is megismerteti.

c) Mi ennek a résznek az eszmei üzenete?

Ez a regényrészlet az író mondanivalóját támasztja alá: a civilizált embert magasabb rendűnek tartja a primitív körülmények közt élő civilizálatlan vadakhoz képest. Ezért is hívhatja magát Robinson Mesternek. Ő tanítja meg Pénteket mindarra, ami a civilizált élethez szükséges. Péntek ilyen fokú változását az író azért is tartja lehetségesnek, mert szerinte az ember eredendően jó. Péntek is odaadó, hűséges társa lesz Robinsonnak, akiért még az életét is odaadná, holott egykor emberhúst evett. A kereszténység megismerésével Péntek lelkét is megmenti a szerző. Az írói célkitűzése ezzel teljesül: lelki kalauzt nyújt át olvasójának.

5. Olvasd el Swift regényéből az utolsó fejezet egyik részletét! Gulliver maga mondja el, mi volt beszámolójának célja. Fogalmazd meg 8-10 mondatban, mi lehet a beszámoló célja!

A kalandok elbeszélője azt mondja, célja nem a szórakoztatás, hanem az igazság bemutatása volt. Ez a részlet is azt a hatást kelti, hogy amit Gulliver elmesélt, az minden részletében igaz. Az igazság látszatát kelteni a korabeli regények egyik kedvelt megoldása volt. De más üzenete is van ennek a résznek. Mivel tudjuk, hogy a fantasztikus kalandok mögött az író társadalomkritikája bújkik meg, Gulliver szavait úgy is olvashatjuk, mintha az író mondaná: szavaimban maga az igazság szólal meg, az emberiség kritikája. Ebben az értelemben Swift nem szórakoztatni akart, hanem igazat szólani. Ennek ellenére az olvasók jót szórakoztak és szórakoznak ma is a fantasztikus kalandokon, amiben nem feltétlen látják a rejtett utalásokat. Az író megfogalmazása ironikus. Ha a sorok között olvasunk, lényegében szerzői utasítást kapunk arra nézve, hogy is értsük Swift írását: lássuk meg a fantasztikum mögött megbújó üzenetet. Erre a műre is igaz, hogy többféleképpen olvasható: gyermekkönyvként és maró satíráként.

6. Olvasd el az alábbi szövegrészletet és válaszolj a kérdésekre!

a) Hogyan élnek a nyihahák és hogyan a jehuk az alábbi szövegrészlet tanulsága szerint?

A nemes lovak, azaz a nyihahák a józan ész képviselik. Meghatározó értékeik: tudás, tiszta erkölcs, mértékletesség. Egymást kölcsönösen megbecsülik, mindenki betartja az ország szabályait. Ők is hierarchikus társadalomban élnek, a kevésbé értelmesekből lesznek a szolgálók. Életük érzelemmentes, a gyermekáldás kérdésében is a hasznosság dönt. A jehuk, vagyis az emberek úgy élnek, mint az állatok: csordában hajtják ki őket legelni. Visszataszító, marakodó, visító bestiák. Csak az ösztöneiknek élnek. Még beszélni sem tudnak. A nyihahák teherhordásra használják őket.

b) Milyen írói üzenet fogalmazódik meg a részletben?

Az író megveti az emberi világban jellemző törvényteleniséget, korrupciót, harácsolást, bujaságot stb., magát az emberi nemet. Swift ebben a részben jut a legmélyebbre társadalomkritikájában. Az állatok nemes lények az állati sorban élő emberekkel szemben.

7. Szerinted miért válhatott Swift és Defoe regénye gyermekkönyvvé? Nézd meg a gondolatkelteő illusztrációkat is!

Swift írása tartalmazza azokat az elemeket, amelyeket a mesékből is ismerünk: törpék, óriások, beszélő állatok, különleges világok, például repülő sziget stb. Defoe regényében pedig a gyermekek képzeletét is megragadó kalandok elevenednek meg: hajótörés, kalózok, rejtelmes sziget, kannibálok.